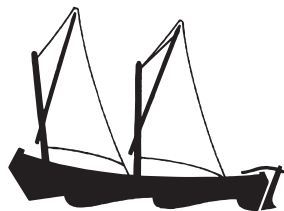

Metsäpirtin **AHTIAISET**

Kesäkuu 2017

Metsäpirtin AHTIAISET

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura ry:n
jäsenlehti 2017

Esimiehen palsta s. 3

Vuosikokous 2017 s. 4

DNA-testeillä sukujuuria etsimässä s. 5

Vuoden 2016 vuosikokous Turussa s. 11

Puolpielavaa, kakkaroit ja kaurakiisseliä s. 16

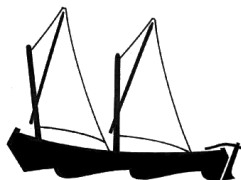
Matkalla Inkerissä s. 21

Kirjavinkkejä: Suomi 100 vuotta s. 27

Sallin tarinoita s. 30

Sukuseuran verotus s. 31

Hallituksen yhteystiedot s. 34

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura netissä:
www.sukuni.fi/ahtiainen/

Kansikuva: Kalastusvälineistöä Merikeskus Forum Mariniumin näyttelyssä, kuva Emilia Laaksonen.

Esimiehen palsta

Sukuseura on perustettu vuonna 1993. Sukuseuran matkalla tähän päivään on ehtinyt tapahtua monenmoisia asioita. Sukuseuran toiminnan tarkoitus on edistää suvun yhteenkuuluvuutta, tuottaa sukututkimusta selvittämällä suvun vaihteita sekä vaalia perinteitä. Suuren sukukirjapönnistuksen valmistuttua on välillä aika keskittyä perinteisiin ja yhteenkuuluvuuteen. Perinteiden vaalimista on vuosien saatossa toteutettu mm. useammalla perinneruokapäivällä sekä taito- ja toimintapäivillä. Perinteisten karjalaisten ruokien valmistus on (tai oli lehden ilmestyessä) myös tämän vuoden ohjelmassa. Piirakoiden teon sijaan vaihtelua haetaan valmistamalla eri ruokalajeja. Suvun yhteenkuuluvuutta vahvistetaan myös pyrkimyksellä löytää Ahtiaisten suvulle oma perin-

neruoka.

Yhteenkuuluvuuden parantamiseen ja suvun vaihteiden selvitykseen kuuluu myös oleellisesti kotiseutumatkat, joita sukuseura on järjestänyt muutamien vuosien välein. Tänä vuonna ei omaa matkaa ole suunnitteilla, mutta sen sijaan halukkailla on mahdollisuus lähteä Metsäpirttiin esimerkiksi Peltosten sukuseuran järjestämällä matkalla. Osa Peltosista kuuluu myös Ahtiaisiin ja päinvastoin.

Yhteisten tapahtumien tarkoitus on kerätä sukua yhteen ja samalla tutustua niihin n-kertaa pikkuserkkuihin, joiden kanssa ei muuten arkena tekemisissä olla. Yhteisiä sukuseuran tilaisuuksia ovat mm. pikkujoulut, peliyms. puuhapäivät. Oleellisena osana on myös joka toinen vuosi järjestettävä kaksipäiväinen sukokous, jolloin ensimmäinen

päivä on pyhitetty yhteiselle ajalle. Tänä vuonna vuorossa on koko viikonlopun vuosikokous. Suomi on maantieteellisesti suuri maa ja suku asuu melko hajallaan ympäri Suomea. Tämä luo tietysti haasteita tapahtumiin osallistumiselle pitkien siirtymien vuoksi. Näin kävi mm. 2016 pikkujouluille, jotka jouduttiin peruuttamaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Tämä on toisaalta hyvin ymmärrettävää kaiken kiireen keskellä.

Yhteisellä osallistumisella mm. Karjalaisiin kesäjuhliin sekä Metsäpirtin pitäjäjuhliin saadaan

parannettua suvun näkyvyyttä muiden karjalaisten sukuseurojen ja yhdistysten lomassa samalla kun suvun yhteenkuuluvuuden tunnekin tällä paranee. Karjalaiset kesäjuhlat ovat perinteisesti viikkoa ennen Juhannusta ja ovat tänä vuonna Jyväskylässä (16.-18.6). Pitäjäjuhla on viikko Juhannuksen jälkeen 2.7 Tampereella.

Jouni Ahtiainen
Sukuseuran esimies

Vuosikokous syyskuussa Hämeenlinnassa

Sukuseuran vuosikokous 2017 järjestetään 9.-10.9.2017 kaksipäiväisenä tapahtumana Petäys Resortissa Hämeenlinnassa Vanajaveden rannalla.

Lauantaina vietetään aikaa yhdessä ja varsinainen kokous pidetään sunnuntaina. Viikonlopun ohjelmasta lisää tietoja jäsenille postitettavassa kokouskutsussa. Tietoa löytyy myös sukuseuran nettisivuilta www.sukuni.fi/ahtiainen/ ja Facebookista.

DNA-testeillä sukujuuria etsimässä

Harri Laine

Geneettinen sukututkimus on viime aikoina ollut kuuma aihe sukututkimuksessa. Perinteisesti sukututkimus on perustunut erilaisten asiakirjojen tutkimiseen. Näiden perusteella on päätelty henkilöiden sukulaisuussuhteet ja elinkaaret ja seurattu ketjua lapsista vanhempiin ja päinvastoin. Asiakirjatiedot eivät kuitenkaan ulotu kovin kauas menneisyyteen. Varhaisimmat suomalaiset henkilötietoja sisältävät kirkonkirjat ovat 1500-luvun lopulta. Enimmäkseen kirkonkirjoja on kuitenkin saatavissa vasta 1700-luvun puolivälistä alkaen. Laadittuja kirjoja on myös tuhoutunut ja ne ovat laadultaan ja käytökelpoisuudeltaan varsin epätasaisia. Verotus- ja maanomistustietoja on paikoitellen hieman pidemmältä ajalta, mutta niiden väestökattavuus on kirkonkirjoja huonompi. Oikeustapauksia löytyy vieläkin varhaisemmilta ajoilta.

Geneettisessä sukututkimuksessa perustana on henkilöiden geeniperimä. Geenien yhtäläisyyksiä ja poikkeamia tutkimalla pyritään selvittämään henkilöiden sukulaisuussuhteita. Lapsi perii biologiset ominaisuutensa määrittävät gee-

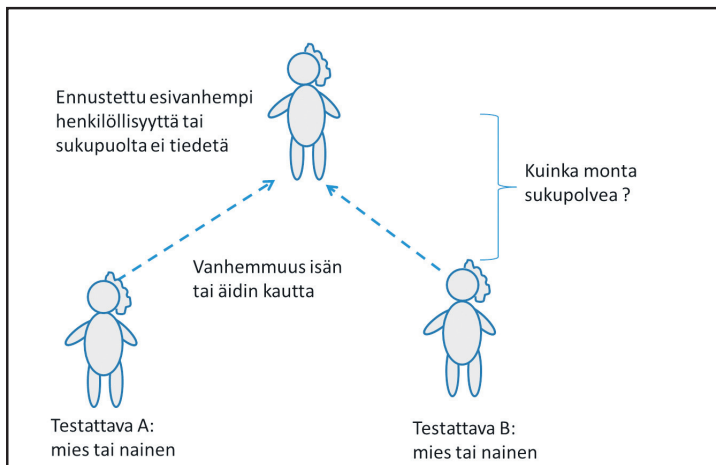
nit vanhemmiltaan. Nämä geenit ovat läsnä kaikissa henkilön soluissa. On helppo ottaa näyte, josta geneejiä voidaan analysoida. Useat, enimmäkseen amerikkalaiset, yritykset tarjoavat kaupallisia näytteen analysointipalveluita. Yritykset myös säilyttävät mittaus-tietoja vertailuja varten. Analyysi tuottaa tuloksena kartoitustuloksen osasta geenistöä. Kartoitustulos ei sellaisenaan kerro juuri mitään. Kaikissa testissä sitä ei edes kerrota testattavalle. Oleellista on kartoitustulosten vertaaminen muiden tutkittujen henkilöiden tuloksiin. Mittaustulosten samankaltaisuuden perusteella voidaan arvioida henkilöiden todennäköistä sukulaisuutta. Sukututkimustarkoituksessa tehtävät analyysit ovat suppeampia ja karkeampia kuin esimerkiksi isyystestit, joissa pystytään varmuudella toteamaan sukulaisuus. Testien tavoitteena on löytää viitteitä henkilöiden sukulaisuudesta. Henkilöt ovat sukulaisia, jos heillä on yhteinen esi-isä tai esiäiti. Esivanhemmista ei kuitenkaan ole yleensä geeninäytteitä saatavilla, vaan mittaukset tehdään nykyisin elävien henkilöiden näytteistä.

Lapsi perii puolet geeneistään isältä ja puolet äidiltä. Pieni osa geeneistä voi muuntua mutaation seurauksena niin, että niiden rakenne poikkeaa kummankin vanhemman vastaavan geenin rakenteesta. Juuri mutaatiot mahdollistavat geenitiedon hyväksikäytön sukulaisuussuhteiden selvittelyssä. Ne luovat erilaisuutta henkilöiden välille ja samanlaisuus viittaa sukulaisuuteen. Lähtökohtana on, että henkilöt ovat sitä läheisempää sukua toisilleen, mitä isompi osuus heidän geeneistään on samankaltaisia. Sisaruksilla on enemmän samankaltaisia geenejä kuin serkuksilla ja näillä taas enemmän kuin pikkuserkuilla, jne. Yhtenevä osuus pienenee nopeasti sukupolvien myötä. Sisaruksilla on keskimäärin puolet yhteistä geeniperimää, serkuksilla neljännes tästä eli noin 12 %, pikkuserkuilla neljännes tästä eli noin 3 %. Kolmansilla serkuilla osuus on jo alle 1%.

Nämä osuudet ovat kuitenkin vain laskennallisia keskiarvoja. Todellisuudessa geenien valikoitumisen satunnaisuudesta ja mutaatioista johtuen sisarusten yhteisten geenien määrä voi olla jonkin verran suurempi tai pienempi.

Yhteiseen geeniainekseen perustuva sukulaisuus

Serkkuhaku (Family Finder)-testi perustuu siihen, että mitataan laajasti henkilön geenirakennetta ja verrataan mittaustulosta toisten henkilöiden vastaaviin mittaustuloksiin. Mittaustulosten samankaltaisuuksien perusteella esitetään vertailtujen henkilöiden yhteisen geeniaineksen määrää ja haarukoitu arvio siitä kuinka kaukaa henkilöiden yhteinen esivanhempi löytyy, esimerkiksi yhteistä geeniaineesta 2% ja yhteinen esivanhempi todennäköisesti 2-4 sukupolven päässä.

*Kuva:
Serkkuhaun
ongelma-
asettelu*

Pentti Ahtiainen Uudestakaupungista on teettänyt FamilyTreeDNA:n serkkuhaku -testin. Testin tuloksena on tähän mennessä löytynyt 61 henkilöä, joiden kohdalla geenistön samankaltaisuus ylittää raportointirajan. Alle kymmenellä henkilöllä samankaltaisten geenien määrä oli 1 prosentti tai hieman yli. Paras osuma oli tuntematon 'pikkuserkku' Ruotsista (yhteistä geeniaiainesta 1.65%). Kymmenen kärkiosuman kohdalta kahden sukulaisuus on toistaiseksi pystytty selvittämään. Eivät ole kovin läheistä sukua. Kummassakin tapauksessa sukulaisuutta löytyy useamman suvun kautta Tällainen saattaa vahvistaa prosenttiosuuksia. Pari Metsäpirtistä tuttua sukunimeä löytyy kärkiosumien joukosta, mutta sukulaisuutta ei ole toistaiseksi kyetty selvittämään. Löytöjen pieni määrä johtuu ainakin osittain siitä, että testin teettäjiä ja siten vertailukohtia on vielä aika vähän.

Kari Ahtiainen, Mäntyharjun Ahtiaisista, on teettänyt saman testin, mutta osumaa Kariin ei ole raportoitu. Pentin ja Karin mahdolliseen yhteiseen esivanhempaan olisi kuitenkin niin pitkä matka, vähintään 9 sukupolvea, ettei osumaa voi tällä testillä odottaakaan tulevaksi.

Tällaisella testillä voi etsiä tuntemattomia serkkuja ja pikkuserkkuja, vanhempia tai isovanhempia. Kauemmas kuin kolmen sukupolven päähän mentäessä todennäköisyydet alkavat olla liian pieniä luotettavaan päättelyyn. Tällä testillä ei selviä kuka olisi yhteinen esivanhempi. Tämä pitää selvittää muilla keinoin. Serkkuhaku toimii yhtä hyvin sekä miehille että naisille. Arviot sukulaisuudesta eivät ole faktoja vaan ne perustuvat todennäköisyyksiin. Niitä ei siis pidä pitää totuuksina. Mielenkiintoisia löytöjä kannattaa yrittää tutkia perinteisen sukututkimuksen keinoin

eteenpäin. Testityyppi on aktiivisena tutkimuskohteena ja voidaan olettaa, että siihen pohjautuvat analyytit tuottavat jatkossa nykyistä täsmällisempiä tuloksia.

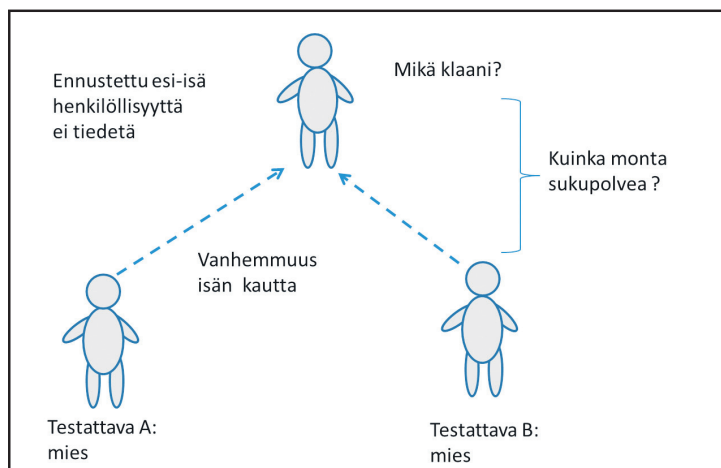
Yhteisen esi-isän jäljitys

Edellä todettiin, että lapsi perii geeninsä puoliksi isältä ja puoliksi äidiltä. Tämä ei kuitenkaan pidä täysin paikkaansa. Vain miespuolisilla henkilöillä on Y-kromosomi ja kaikki Y-kromosomin geenit periytyvät isältä poikalapsille. Geenit kopioituvat periaatteessa suoraan isältä pojalle. Toisinaan tapahtuu kuitenkin 'kopiointivirheitä'

eli mutaatioita, jotka saavat aikaan eroja isän ja pojan geenien välillä. Mutaatio periytyy edelleen jälkeläisille. Mutaatioita tapahtuu muutaman sukupolven välein. Keskimääräinen mutaatiotiheys kuitenkin vaihtelee geenien välillä. Mutaatioita tutkimalla voidaan mutaation kantajat jakaa sukuhaaroihin. Näistä käytetään nimitystä haploryhmä tai klaani. Tutkimusten pohjalta on nimetty muutamia pääryhmiä ja näille edelleen alaryhmiä. Alaryhmiä syntyy jatkuvasti lisää testiaineistojen ja testattujen henkilöiden määrän kasvaessa. Myös ryhmien syntyseutuja eli paikkoja, mistä mutaatio on lähtenyt liikkeelle, ja ryhmien levinneisyyttä on tutkittu. Suomalaisten miesten yleisin pääryhmä on N. Tämän ryhmän miehiä on Itä-Suomessa lähes 70% miehistä. N-ryhmän oletetaan syntyneen Siperiassa noin 10000 vuotta sitten.

Suomeen N-ryhmäläiset ovat tulleet idästä. Toiseksi yleisin pääryhmä Suomessa on I. Tämän ryhmän miehiä on lännessä suunnilleen yhtä paljon kuin N-ryhmäläisiä (40%), mutta idässä selvästi vähemmän. I-ryhmän oletetaan syntyneen Balkanilla noin 30000 vuotta sitten. Suomeen I-ryhmäläiset ovat tulleet lännestä.

Y-kromosomin geenien tutkimiseen perustuvat testit voidaan tehdä vain miehille. Testejä on saatavissa eri tarkkuudella. Karkein testi tutkii vain 12 geeniä, tarkin 117 geeniä. 67 geenin testiä pidetään hyvänä perustestinä. Se antaa varsin hyvän kuvan mutaatioiden määrästä ja haploryhmästä. Testin tuloksena testattava saa tiedon omasta ja siis myös esi-isänsä klaanista. Mittaustuloksia verrataan muiden saman testin suorittaneiden tuloksiin tavoitteena löytää etäisyys

*Kuva:
Isälinjatestin
ongelma-
asettelu*

Matti Ahtiainen Vehmaalta on teettänyt 67 geenin testin, jolla on toivottu saata-
van lisätietoa Ahtiaisten alkuperästä. Testin tuloksena on saatu ennuste Matin
klaanista, joka on N-M231. Tämä on kuitenkin laaja sukupuun ylätasoon perus-
runko, alkuperältään liki 10000 vuoden takaa eikä sen perusteella pääse vie-
lä pitkälle alkuperäselvittelyssä. Tiedetään kuitenkin, että Matin esi-isät, myös
Lauri Ahtiainen, kuuluivat idän suunnasta Suomeen saapuneeseen väestöön.
Klaanin perusteella voidaan sulkea pois sukulaisuuksia. Henkilöillä, joiden
klaani ei ole N-M231 tai jokin sen ala- tai lähiryhmä, ei ole yhteistä esi-isää
Matin eikä muidenkaan Lauri Ahtiaisen jälkeläisten kanssa ainakaan 10000
vuoteen. Geenikohtaisella testillä saisi selville tarkemman alaryhmän ja ryhmän
syntyajankohdan (alle 500 vuoden tarkkuudella).

Klaania mielenkiintoisempi tulos Matin testissä ovat löytyneet testin teettäneet
'sukulaiset'. Lähin osuma on geneettiseltä etäisyydeltään 3. Etäisyydeltä 4 on
tähän mennessä löytynyt 5 osumaa, etäisyydeltä 5 jo 14 ja etäisyydeltä 7 noin
80. Osumien joukossa ei ole ketään Lauri Ahtiaisen jälkeläistä, joten tiedämme,
että matkaa Matin ja vertailuhenkilön yhteiseen esi-isään on enemmän kuin
8 sukupolvea.

Tällä testillä etäisyys 3 on aika lähellä. Mutaatioita ilmenee karkeasti arvi-
oituna noin 4 sukupolven välein. Jos Lauri Ahtiaisen Yrjö-pojan jälkeläisistä
joku teettäisi tutkimuksen, hänen ja Matin välinen geneettinen etäisyys tällä
testillä voisi hyvinkin olla 2 tai 3. Matin lähiosuman sukunimi ei ole Ahtiainen.
Kutsutaan häntä nyt herra P:ksi. Herra P:n ja Matin viimeisin yhteinen esi-isä
olisi tulosten perusteella n. 95 % todennäköisyydellä korkeintaan 12 sukupolven
päässä ja lähes varmasti alle 16 sukupolven päässä. Herra P:n vanhin tunnettu
esi-isänsä on Olof Jääskeläinen Maaningalta, syntynyt 1726, noin 40 vuotta
Lauri Ahtiaisen jälkeen. Paikkakuntaa enemmän tässä herättää mielenkiintoa
paikkaperustainen sukunimi. Sukunimestä voidaan päätellä, että Olof tai hänen
esi-isänsä oli kotoisin Jääskestä.

Matin tulosaineistossa on etäisyydellä 6 ja 7 muitakin osumia, joissa vanhin
tunnettu esi-isä on Jääskestä. Tämän perusteella kannattaa tutkia tarkemmin
Jääskeä ehdokkaana Laurinkin kotiseuduksi ennen Metsäpirttiin tuloa, mikä lie-
nee tapahtunut 1710-luvun loppupuolella.

Etäisyydellä 4, yhteinen esi-isä lähemmäs 16 sukupolven takaa, löy-
tyy Käkisalmelta kotoisin olevan Magnus Pärssisen jälkeläinen, toinen eri
Pärssisen jälkeläinen löytyy etäisyydeltä 7. Muut neloset vaikuttavat oudoilta
tai heidän tiedoistaan puuttuu vanhin tunnettu esi-isä. Jonkin verran etäisempiä
osumia menee Jaakkimaan, Kirvuun, Pyhäjärvelle ja Sortavalaan. Sakkolaan
liittyen löytyy osuma Abraham Eevan (s. n. 1640) ja Magnus Suikkasen (s.
1714) jälkeläiseen. Näiden kummankin geneettinen etäisyys on 7 eli ollaan luo-
kassa 20 sukupolvea tai yli. Sukukirjassa esitetyissä arveluissa mainituilta paik-
kakunnilta Muolaa, Rautu ja Mäntyharju peräisin oleviin esivanhempiin ei
löydy osumia. Tämä ei toki vielä sulje näitä pois, sillä voi olla, että osuvaa hen-
kilöä ei ole vielä testattu. Muolaan ja Mäntyharjun Ahtiaisten välille voidaan
osoittaa yhteys 1600-luvun lopun tuomiokirjojen pohjalta.

viimeiseen yhteiseen esi-isään. Tämän selvittämiseksi lasketaan tutkittavien henkilöiden geeniperimän geneettinen etäisyys eli kuinka monta eroavaisuutta tarkastelussa geenijoukossa on. On selvää, että 12 geenin tarkastelussa eroja on vähemmän kuin 67 tai 117 geenin tarkastelussa. Geneettinen etäisyys on aika karkea mitta. Tarkempaan tulokseen päästään tutkimalla mittaustulosten eroja geenikohtaisesti.

Yhteisen esiäidin jäljitys

Miesten kohdalla pelkästään isältä periytyvä Y-kromosomi mahdollistaa isälinjan tutkimisen. Naisilla ei ole vastaavaa vain naisilta periytyvää kromosomia. Äitilinjaa eli linjan äidistä äidin äitiin ja edelleen äidin äidin äitiin jne. tutkiminen on kuitenkin mahdollista solun mitokondrion sisältävän DNA:n avulla. Mitokondriot ovat solulle energiaa tuottavia 'elimiä'. Ne periytyvät äidiltä lapsille, sekä pojille että tyttärille. Siittiöissäkin kulkee mukana mitokondrioita, mutta ne ovat hännänpäässä potkua antamassa ja jäävät hedelmöitysprosessissa oven ulkopuolelle. Mitokondrion DNA:ta voidaan mitata samoin kuin Y-kromosomin kohdalla. Naisille on määritelty omat haploryhmät. Suomalaisista 40% kuuluu pääryhmään H, 28% ryhmään U ja 10% ryhmään W.

Mitokondrion geenien mutaatioitiheys on huomattavasti pienempi kuin Y-kromosomin geenien. Dna saattaa siirtyä muuttumattomana monia sukupolvia. Testien tulokset eivät siten ole yhtä hienojakoisia kuin isälinjatesteissä. Äitilinjaa voidaan testata sekä miehiltä että naisilta otetusta näytteestä.

Ahtiaisista äitilinja-testin ovat teettäneet ainakin Pirkko Peltonen ja Markku Lemmetti. Molemmilla on sama äitiklaani U5a. Tämä ei ole mitenkään yllättävää sillä Pirkolla ja Markulla on yhteinen esiäiti Katariina Juhontr Kiuru s. 1812 Raudun Korleelta. Sama esiäiti löytyy aika monen Ahtiaisten sukuun kuuluvan sukupuusta. Katariinan äiti on Anna Juhontr Orava (s. 1787) ja hänen äitinsä Katariina Paakkinen (s. n. 1765) Raudusta kumpikin.

Lähteitä

Lisätietoa DNA-testeistä löytyy esimerkiksi Ahti Kurrin verkkosivuilta (<http://www.kurrinsuku.net>)

Purjealusten pienoismalleja Forum Marinumin näyttelystä.

Vuoden 2016 vuosikokous Turussa

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuran vuosikokous pidettiin yksipäiväisenä 4.9.2016 Merikeskus Forum Marinumissa Turussa. Läsä oli 58 henkilöä, joista 40 sukuseuran jäseniä. Ennen ja jälkeen kokousta kokousvierailia oli mahdollisuus tutustua merimuseoon. Kokouspäivänä sää oli kesäisen aurinkoinen.

Kokouspaikkamme Forum Marinum sijaitsee Turussa Aurajoen varrella Turun sataman tuntumassa. Se on merenkulunvaltakunnallinen erikoismuseo ja meripuolustuksen museo sekä toiminnallinen merikeskus. Museo syntyi vuonna 1977 perustetun Turun merenkulkumuseon ja vuonna 1936 perustetun Åbo

Tilinpäätöstä käsiteltäessä puheenjohtajana toimi Harri Laine ja muuten seuran esimies Jouni Ahtiainen.

Kokousohjelman lomassa syötiin lounas ja juotiin kahvit.

Akademien Merihistoriallisen museon yhdistyessä. Se avattiin vuonna 1999. Forum Marinumin tiloissa toimii edelleen Åbo Akademien merihistorian laitos.

Forum Marinumissa on useita näyttelyitä sekä näyttelyrakennuksissa että museolaivoilla. Uusittu päänäyttely avattiin yleisölle 13.5.2016. Näyttelyn laajimpia teemakokonaisuuksia ovat Merivoimien historia sekä Lounais-Suomen alueen kauppamerenkulku. Muita teemoja ovat merellisten viranomaisen toiminta, ammattimainen merikalastus sekä talonpoikaipurjehdus ja saariston kulttuuri. Merikalastusta käsittelevässä osuudessa esitellään myös vapaa-ajan kalastuksen historiaa, mikä laajasta harrastajakunnasta huolimatta on tähän asti puuttunut suomalaisen museokentän tarjonnasta. Toinen merkittävä uudistus koskee Merivoimien näyttelyosiota. Lähtökohtana oli laajentaa vanhan näyttelyn laivastohistoria koko merivoimien historian esittämiseksi yhtenä kokonaisuutena, mukaan lukien rannikkotyökistö ja rannikkojalkaväki.

Museolaivoja on pitkälti toistakymmentä. Niistä tunnetuimmat ovat parkki Sigyn sekä fregatti Suomen Joutsen. Sigyn on Suomen ensimmäinen museolaiva, ja yksi turkulaisen Aurajokimaiseman symboleista. Vuonna 1887 ensimmäisen kerran Göteborgissa vesille laskettu Sigyn on nykyään ainut-

laatuinen alus myös kansainvälisin mittapuun arvioituna. Vastaavaa saman aikakauden puista kauppalusta ei ole säilynyt missään muualla maailmassa.

Suomen Joutsen on kolmimastoinen teräsrunkoinen täysitakiloitu purjelaiva; fregatti. Se rakennettiin vuonna 1902 Saint-Nazairessa Ranskassa. Alus oli aluksi rahtiliikenteessä Atlantilla ja Tyynellämerellä, kunnes Suomen valtio osti sen vuonna 1930 laivaston koululaivaksi. Suomen Joutsen toimi talvi- ja jatkosodan aikana sukellusveneidä ja moottoritorpedoveneiden emälaivana ja osallistui sotien jälkeen miinaraivaukseen tukialuksena. Aluksen mastot oli riisuttu sotavuosiksi, ja sitä liikuteltiin hinaajalla.

Vuosina 1949–1955 Suomen Joutsenella tehtiin Itämerellä pie-nehköjä edustus- ja koulutuspurjehduksia. Alus oli menossa käyttönsä jälkeen romuttamolle, mutta Niilo Välläri vaati valtiolta loppusijoituspaikkaa, ja laiva sijoitettiin Turkuun. Vuodesta 1956 Suomen Joutsen toimi merimiesammattikouluna Turussa kiinnitettynä Aurajoen rantaan lähelle Martin siltaa. Vuonna 1991 se siirtyi Turun kaupungin omistukseen museolaivaksi, ja se siirrettiin vuonna 2002 nykyiselle paikalleen Forum Marinum -museon yhteyteen lähemmäksi Aurajoen suuta. Suomen Joutsen on olennainen osa Aurajoen maisemaa.

Ennen varsinaisen vuosikokouksen alkua ohjelmassa oli ruokailu. Valitettavasti Forum Marinumin varsinainen ravintola oli remontoitavana. Omaleimaisen ravintolan erikoisuutena on ravintolatilaa sisälle sijoitettu kirjailija Göran Schildtin Daphne-purjevene, jota emme nyt päässeet näkemään ravintolamiljöössä. Sukuseuramme puheenjohtaja Jouni Ahtiainen viihdytti ja viritti musisoinnillaan kokousväkeä kokoustunnelmiin. Harri Laine kertoi olleensa yhteydessä Kari Ahtiaiseen, jonka sukujuuret ovat lähinnä nykyisen Mäntyharjun alueelta. Kari ilmaisi viime vuoden sukukokouksen yhteydessä kiinnostuksensa mahdollisesta yhtenevistä sukujuurista Metsäpirtin Ahtiaisten kanssa. Dna-tutkimuksen avulla tämä voitaitaneen mahdollisesti todentaa. Vielä ei Metsäpirtin Ahtiaisista ollut löytynyt sopivaa/halukasta dna-verrokkia.

Varsinaisessa vuosikokouksessa hyväksyttiin tilinpäätös ja myönnettiin hallitukselle vastuuvapaus. Sihteeri esitteli toimintasuunnitelman ja rahastonhoitaja tulo- ja menoarvion 2016-2017. Tulo- ja menoarvioon tulee pieniä täsmennyksiä vuosikokouksen päätösten pohjalta. Hallitus esitti, että tulevalle toimikaudella ei perittäisi jäsenmaksua. Jos jäsen haluaa seuramme kautta kuulua Karjalan Liittoon, hän maksaa lisäksi kauttamme Karjalan Liiton vuotuisen

jäsenmaksun. Hallituksen esitys hyväksyttiin.

Sukuseuran hallituksen erovuoroiset jäsenet olivat Jaakko Ahtiainen ja Päivi Laaksonen. Harri Laine ja Eija Herrala valittiin uusiksi hallituksen jäseniksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Jouni Ahtiainen jatkaa sukuseuramme puheenjohtajana. Raija Herrala-Nurmi ja Harri Siltanen valittiin toiminnantarkastajiksi. Heille sijaisiksi valittiin Markku Saarinen ja Matti Ahtiainen Nokialta.

Sukuseuran seuraava vuosikokous päätettiin pitää kaksipäiväisenä Hämeenlinnan seudulla syyskuun alussa 2017. Päätettiin, että keväällä 2017 järjestetään toimintapäivä (ruokaperinteet, piirakat). Markku Saarinen totesi, että Karjalaisia kesäjuhlia vietetään Jyväskylässä 16.-18.6.2017. Hän toivoi sukuseuran jäseniä osallistumaan juhliin ja niissä järjestettävään juhlakulkeeseen. Todettiin, että sukukirjaa on edelleen saatavissa. Kirjaa markkinoidaan erilaisten tilaisuuksien yhteydessä. Sukukirjan tietoja päivitetään. Muuttuneet tiedot ilmoitetaan ensisijaisesti sukuseuran kotisivuilta löytyvällä muutosilmoituskaavakkeella. Aineistoa täydennetään ja aineiston keräystä ja käsittelyä jatketaan. Todettiin, että sukuseuramme jäsenmäärä on pysynyt noin kahdessa sadassa.

***Teksti Markku Laaksonen
Kuvat Leevi Tuokko, Emilia
Laaksonen ja Severi Iivanainen***

*Merivoimien
historia on
yksi Forum
Marinumin
päänäyttelyn
teemoista.*

Piirakankuorien teossa Kaija Herrala, Matti Laine, Juho Laine ja Riitta Laine.

Puolpielavaa, kakkaroit ja kaurakiisseliä

Perinneruokapäivää vietettiin Ypäjällä Kartanon koululla 19.3.2017. Järjestelyistä vastasivat Loimaan seudun reippaat naiset Päivi Laaksosen johdolla. Muiden saapuessa paikalle oli marjapiikkakka jo paistettu ja kahvit valmiina. Osallistujia oli n. 25.

Tutustuimme puolpielavan, otrakakkaroiden, perunakakkaroiden ja kaurakiisselin valmistukseen. Ainakin itselleni otrakakkarat

ja kaurakiisseli olivat uusia tuttavuuksia. Tietysti tehtiin myös riisipiirakoita.

Puolpielavaan oli tehty juuret jo edellisenä iltana, koska imeltyminen ottaa niin paljon aikaa ettei oltaisi saatu valmiiksi samana päivänä. Samoin oli kaurakiisseliin tehty juuri. Aloitettiin sitten taikinoiden vaivaamisella ja samaan aikaan miehet kuorivat perunoita perunakakkaroiden täytettä varten.

Otrakakkara

3 dl ohrahiutaleita
0,5 l maitoa
2 dl kermaviiliä
25 g hiivaa
1 tl suolaa
2 dl vehnäjauhoja
maitoa

1. Anna hiutaleiden turvota maidossa pari tuntia. Ennen hiutaleiden sijasta käytettiin karkeita ohrajauhoja.

2. Sekoita taikinaan kermaviili, muserrettu hiiva ja suola.

3. Lisää maitoa, kunnes taikina on pannukakkutaikinaa hieman paksumpaa. Anna taikinan nousta tunnin verran. Vatkaa pari kertaa nousemisen aikana.

4. Levitä taikina voidellulle pellille parin sentin paksuiseksi levyksi ja anna kakkaran nousta pioli tuntia.

5. Paista otrakakkaraa 300 asteessa 15 minuuttia.

Tätä kakkaraa tehtiin myös tuoreesta kirnupiimästä. Tällöin kohotusaineena käytettiin soodaa.

Oli otrakakkarataikinakin varmaan tehty etukäteen kun ne saatiin ensimmäiseksi uuniin. Ei tehty yhtenäisenä pellillisenä vaan erillisinä kakkaroina. Hyviä olivat.

Puolpielava

1 l vettä
2,5 dl ruisjauhoja
50 g hiivaa
1 rkl suolaa
2 rkl kuminoita
1 dl rusinoita
17 dl vehnäjauhoja

1. Kuumenna vesi n. 70 asteeseen. Sekoita ruisjauhot veten ja jätä taikinapohja lämpimään paikkaan imelymään yön yli.

2. Sekoita aamulla taikinapohjaan desi kiehuva vettä, rusinat, suola, kuminat ja muserrettu hiiva. Sekoita härkimellä joukkoon puolet vehnäjauhoista. Anna taikinan käydä tunnin verran. Taikina saa kunnolla kuplia.

3. Tarkista taikinan maku. Taikina saa olla hieman makea. Lisää tarvittaessa siirappia. Alusta kiinteä taikina ja jätä se nousemaan lämpimään paikkaan.

4. Leivo taikinasta kolme pitkulaista leipää eli pulkkia. Anna leipien kohota kunnolla. Leikkaa niiden pintaan 3-4 viiltoa ja voitele leivät sokerivedellä.

5. Paista leipiä 225 asteessa 40 minuuttia. Leipä on kypsää, kun pohja koputettaessa kumisee.

Puolpielavaa tai puolpielasta tehtiin kahdella eri reseptillä. Toinen taikina oli selvästi toista kiinteämpää. Tässä kuitenkin vain yksi resepti. Oiken hyviä olivat kaikki leivät.

Piirakoiden teossa Martti Hämäläinen, Marjatta Huhtala ja Juho Laine.

Otrakakkarat

Puolpielastaikinaa vaivaamassa Hilikka Laine, Pirjo Välisalo, Kaija Hämäläinen ja Päivi Laaksonen. Takana Liisa Juusti-Suominen ja Iida Laaksonen.

Piirakoiden tekoon osallistuivat lähes kaikki, jopa 5-vuotias Juho kauli kuoria.

Perunakakkarat

2 dl vettä
2 dl ruissihtijauhoja
2 dl ruisjauhoja
1 tl suolaa
Täyte:
20 perunaa
3-4 dl maitoa
1 tl suolaa
20 g voita
1 muna

1. Valmista perunamuhennos täytteeksi.

2. Sekoita taikinan aineksista kaulittava taikina.

3. Pyörittele taikinasta pötkö, jonka halkaisija on 7 senttiä.

4. Leikkaa pötköstä sentin paloja. Taputtele palat jauhoja apuna käyttäen ohuiksi kakkararoiksi.

5. Ajele kakkarat ohuikai kuoriksi. Varo, etteivät reunat halkeile. Liika jauho on pahasta.

6. Levitä sentin verran täytettä kuorelle niin että reunoja jää pari senttiä paljaaksi.

7. Rypytä kapea kaistale reunaa täytteen päälle.

8. Paista kakkaraita 300-asteisessä uunissa 10 minuuttia. Voitele taikinareuna voi-vesiseoksella.

Kaurakiisselin keittäminen kävi työstä, sitä kun täytyy sekoittaa koko ajan ettei jää kattilan pohjaan kiinni ja pala. Tulos oli yllättävä ja maku

erikoinen. Siihen tottuneet tietysti pitivät kiisselistä, mutta meidän muiden tuntemuksia voisi kuvata kuten joku osallistujista tokaisi: ”Ei tästä nyt uutta lempparia tullut.”

Kaurakiissel

1 kg kaurajauhoi
4 l vettä
4 tl suoloi
4 vanhoa ruisleivän kannikkoa

Kaurakisseliä tehtiä ennen vanhaa kaurajauhoist, mis olj akanat mukana. Käslämpimeä vettie hämmennetteä jauhot, sit leiväkannikat, annettoa olla lämpimäs paikas vaik kakstoist tuntii. Jos se hais nenneä happamalt, toisin sanoi, olj käynt, koaettii se toisie kattiloi tai sukunoa seulan lävitse. Kaurakiisselin liem, mikä olj siivilän läpi laskettu, pantii liitan (hellan) piäl kiehumoa hiljasel tulel ja hämmennettii koko

ajan. Kiissel olj kova palamoa pohjoa, sitä varte pit hämmenneteä. Hämmennämist varte olj tehty oma pien härkin puusta. Sit ko kiissel alko sakenemmoa, nähtiä tullooks siit liija sakia. Jos tul, pantii lisseä kiehuvoa vettä. Kiissel olj iha kypseä sillo ko se näytti kiiltävält ja liukkaalt, suolat pantii sit vast.

Jos kiissel keitetii ilman ilman akanoi olevist jauhoist, ei tarvint enneä seulan läp laskii, otettii vain pois ne ruisleivän palat ja keitetii. Nykysin ko kiisseliä keiteteä kauraryynist nii se pitteä laskii seulan läp ennen ko panna kiehumoa.

Kaiken kaikkiaan päivä oli oikein mukava, kiitos siitä kaikille osallistuneille.

Eija Herrala

*Kaikki reseptit ovat
Jaakko Kolmosen kirjasta
Karjalan ja Petsamon pitäjäruoat*

*Markku
Lemmetti,
Kaija
Hämäläinen
ja Päivi
Laaksonen*

Metsäpirttiä halkova Viisjoki saa alkunsa Lempaalanjärvestä, joka on nykyisten asukkaiden suosima kalapaikka.

Matkalla Inkerissä

”Onnea ei voi omistaa, mutta surulle voi laittaa suitset.” Runonlaulaja Larin Parasken lause on kirjoitettu suomeksi ja venäjäksi kylttiin keltaisen kaupan seinässä. Pieni ikkunaton kyläkauppa sijaitsee Lempaalan Mäkiinkylässä hiukan Metsäpirtistä lounaaseen.

Larin Parasken syntymäkylä oli yksi niistä lukuisista kohteista, joihin pääsin syyskuussa 2016 Inkeriin järjestetyllä neljän päivän matkalla. Parasken lause kuvaa hyvin matkan henkeä.

Kadonneet kylät ja jäljellä olevat inkeriläiskirkot sekä matkan aikana kuullut kertomukset mukana olleiden inkeriläisten ja heidän vanhempiansa kohtaloista pistivät miettimään, että karjalaiset taisivat sittenkin päästä viime sodista vähemmällä kuin vain muutamia kilometrejä etelämmäs päätyneet Inkerin asukkaat, jotka hekin olivat suomalaisia ja puhuivat samaa murretta.

Tsaarin aikaan metsäpirttiläiset kulkivat jatkuvasti asioilleen rajan yli – ansiotöihin, tavaraa myymään ja ostamaan, sukulaisiin ja riiaamaan. Monelle Inkerin pohjoiset pitäjät Lempaala, Miikkulainen ja Vuole olivat kovasti tuttuja paikkoja ja niiden asukkaat tuttuja niin ikään.

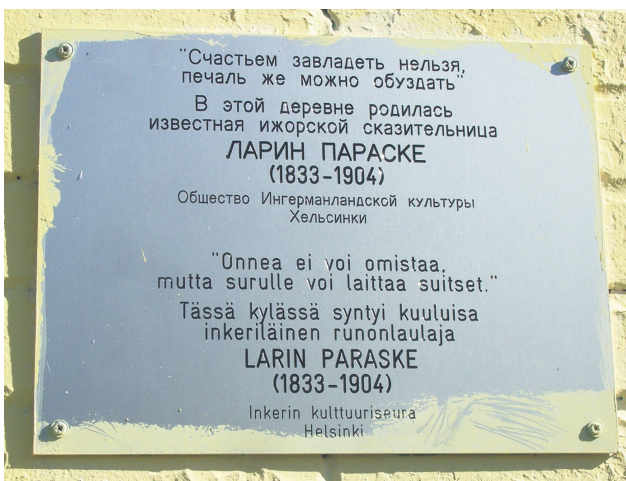
Inkeriläisten kurjat kohtalot alkoivat jo vuodesta 1917. Vallankumouksen jalkoihin jääneet eivät suinkaan alistuneet kohtaloonsa oikopäätä, vaan perustivat jopa oman Kirjasalon tasavallan Raudun ja Kivennavan väliseen rajan mutkaan. Väkivallalta pakoon pyrkineitä inkeriläisiä tuli rajan yli mm. Metsäpirttiin, ja Raudussa heitä oli elokuussa 1919 noin 8.000 eli enemmän kuin Raudun omia kanta-asukkaita.

Stalin vainosi ja karkotti epäluotettaviksi katsomiaan rajan pinnan asukkaita Venäjän kaukaisiin kolkkiin. Toisen maailmansodan aikana isot alueet Inkeriä jäivät vuosi Leningradin saartorenkkaan eli Neuvostoliiton ja Saksan välisen rintaman alle. Jatkosodan aikana inkeriläisiä tuotiin Suomeen turvaan ja töihin ja vietiin sitten taas pakolla takaisin ja suorinta tietä Siperiaan. Palautusta pelännyt

äiti jätti jopa vastasyntyneen vauvansa Suomeen kartanon karjasuojaan ajatellen todennäköisesti, että täällä orponakin olo on parempi vaihtoehto kuin paluu.

Matkan nimenä oli Samuli Paulaharjun jalanjäljissä, ja reitti kulki samoja kyliä, joissa suomalaisen opettaja ja kansatieteilijä kiersi polkupyörällä vuonna 1911 valokuvaten ja muistiinpanoja tehden. Paulaharjun muistiinpanoista on julkaistu kirja, jossa on runsaasti noita kuvia ja piirroksia niin taloista kuin ihmisten asuistakin.

Mukana oli eri aikoina sadan vuoden kuluessa Suomeen päätyneiden inkeriläisten jälkeläisiä sekä Viron inkeriläisiä sekä muutamia muuten kiinnostuneita. Matkan järjesti Mooses Putron Muistosäätiö -niminen yhteisö, joka nimikin on muisto jäljettömiin kadonneesta Pietarin suomalaisen seurakunnan kanttorista.

Larin Parasken synnyinkylästä Lempaalan Mäkiinkylästä aukeavat näkyvät pohjoiseen kohti Kannaksen suomalaisalueita, mm. Metsäpirttiä.

Lempaalan kirkonmäki kasvaa koivikkoa, paikalla on pieni muistomerkki.

Vaan ovat Inkerin maisemat muuttuneet Paulaharjun päivistä. Osa kylistä on kadonnut kokonaan, kuten Vuoleen kirkonkylä, joka muuttunut villiä heinää kasvavaksi niityksi. Osa taas jäänyt kasvavien taajamien alle, kuten Kolpinon (Kolppanan) kirkon seutu, jossa aikanaan oli mm. suomenkielisiä opettajia kouluttanut seminaari – kirkko on nyt teollisuusyrityksen piharakennus, johon kuljetaan yrityksen tilojen läpi. Aikoinaan ko-

measta kirkosta on käytössä kuorin alapuolella oleva pimeä kellari, jonne pääsee kirkon takaa. Siellä jatkuvat pienen seurakunnan toimitukset.

Raudusta lähdettyä ensimmäiset inkeriläiskylät ovat heti vanhan rajan jälkeen. Uusi moottoritie halkoo nyt vanhaa Lempaalan Lehtokylää, jossa joskus oli oma hovi, ja jonne matkanjohtajana olleen Helena Miettisen omat sukujuuret johtavat. Lempaala oli aika-

naan Inkerin pitäjistä suurimpia. Sen kirkko sijaitsi Lempaalanjärven rannalla paikassa, missä maantie ylittää järven. Paikan nimi oli Salmensilta. Kirkonmaällä on nyt pieni muistomerkki. Sillan pielessä ja järvellä venäläiset onkivat, mutta asutusta siinä ympärillä ei enää ole. Tästä järvestä saa alkunsa tuttu Viisjoki, joka sieltä mutkittelee luoteeseen kohti Metsäpirttiä ja laskee lopulta Taipaleenjokeen lähellä Koselaa.

Lempaalassa oli ennen myös kylä, jonka metsäpirttiläiset ja muut Suomesta töihin lähteneet tunsivat nimellä

Kolppanan eli Kolpinon kirkko, jonka yhteydessä vuodesta 1863 toimi suomenkielinen opettajaseminaari.

Pähkinälinna keskellä vuolasta Nevaa.

Lassavotta eli Lasitehdas. Kylä on virkeä taajama edelleen.

Toinen metsäpirttiläisille kovin tuttu pitäjä oli Miikkulainen tai Miikkulaisi, jonne pääsi veneellä Laatokkaa pitkin, tai jos meni rajan yli Tapparista. Nyt Miikkulainen on suljettua aluetta, jonne ei pääse. Jollain aiemmalla matkalla joku oli yrittänyt kovin suostutella puomin vartijoita, mutta turhaan. Nyt sinne ei edes yritetty. Niin lähellä, niin kaukana! Tämä oli pettymys bussissa vieruskaverinani istuneelle Siljalle – hänen isänsä suku kun oli juuri sieltä lähtöisin.

Heti Metsäpirtin eteläpuolella sijaitsevien Inkerin alueiden lisäksi neljässä päivässä kierrettiin koko Pietarin kaupungin ympäri. Viimeinen yö nukuttiin pienessä kodikkaassa hotellissa Hatsinan

kaupungissa, jonne kuulemma keisarinna Katariina II rakennutti suuren palatsin rakastajalleen kreivi Orloville. Paavali I:n palatsiksi sitä kuitenkin kutsutaan Katariinan pojan mukaan.

Katariinan ajoilta Inkerin kylissä on ollut myös koivukujia, Katariinan kujia, joita istutettiin valtiattaren vieraillessa.

Vähin varoin sinnittelevien pienten luterilaiskirkkojen ohella ja suomalaisten tuella parikymmentä vuotta sitten rakennetun Kelton uuden kirkon lisäksi näimme paluumatkalla Kronstatissa upean, juuri kunnostetun Laivaston katedraalin, jossa kultaa ja loistoa ei missään ole säästetty. Varuskunta- ja sata-masaaren jälleen toimiva ortodoksikatedraali on rakennettu tsaarin aikaan jäljitellen Istanbulin Hagia

Sofiaa. Kupoli näkyy kauas yli aaltojen, kun ajetaan pitkin patotietä poikki Suomenlahden pohjukan.

Yksi mielenkiintoisimpia kohteita oli myös Pähkinälinna, Schlüsselburg Nevan Laatokan puoleisessa alkupäässä. Nevassa on voimakas virtaus, mutta vesibussilla päästiin saaressa sijaitsevaan linnaan, jossa on muistomerkkejä keskiajalta (Pähkinäsaaren rauha vuonna 1323 Ruotsin ja Novgorodin välillä) aina viime sotiin asti. Sillä välillä saaressa on ollut mm. vankila, jossa pidettiin po-

liittisiä vankeja 1800-luvulla. Mm. Leninin vanhempi veli on teloitettu siellä, lieneekö kova kohtalo osaltaan vaikuttanut vallankumousjohtajan myöhempiin toimiin.

Nyt myös Metsäpirtin kotiseutumatkoille on suunniteltu uusia käyntikohteita Inkerin puolelta. Se on hieno asia ja antaa varmasti uusia näkökulmia muillekin!

Raija Herrala-Nurmi

*Laivaston
komea
ja juuri
korjattu
katedraali
Kronstadtin
saarella
Pietarin
edustalla.*

Kirjavinkkejä: Suomi 100 vuotta

Muutamia uutuuskirjoja esitellyssä. Mukana on historian tietokirjoja, muistelmia ja kaunokirjallisuutta, pohdintaa ja poliittista historiaa. Viisaus ei ole ainoastaan uusimmissa teoksissa. Voimme löytää vanhoista kirjoista helmiä, jotka muistuttavat historian kerrostumien merkityksestä.

Juha Vartiainen: Suursaaressa Petsamoon: pakkoluovutettua Suomea TK-kuvaajien ikuistamana. 2016.

Kuvateos viime sodissa menetetystä alueista TK-kuvaajien alkuperäisten kuvatekstien saattelemana. Jokaisesta pitäjästä on lisäksi tiivis esittely. Lähes 700 mustavalkoista kuvaa kertovat sodan jäljistä.

Hanneriina Moisseinen: Kannas. 2016.

Kesällä 1944 Kannaksella hätistellään viimeisiä siviilejä pakoon tulimyrskyn alta. Nuori Maria etsiskelee lehmia ja tapaa mieheltään järkkyneen tutun sotilaan. Evakkomatka lehmien kera on kuvattu sarjakuvana jota lomittavat Puolustusvoimien arkiston SA-kuvat. Teos on vaikuttava sekä siivilien että sotilaiden kuvauksena.

Kirjan lopussa eletään jo nykyäikää. Teksti on suomeksi ja englanniksi.

Sulo Porttikivi: Kun tää sota loppuis... : Sulon ja Lyydin kirjeet. 2015.

Hämeestä Urjalan pitäjästä lähtee kolmekymppinen aviomies Sulo rintamalle – ensin talvisotaan ja myöhemmin jatkosotaan. Hänen rintamalta lähettämät kirjeensä vaimolle Lyydille ovat säilyneet. Osa Lyydin kirjeistä on myös pysynyt tallessa. On liikuttavaa lukea

pariskunnan lämpimistä tunteista, arjen kuulumisista ja pienviljelytilan töiden hoidosta. Kirjan nimenä oleva ”kun tätä sota loppuis” toistuu monesti molempien kirjoissa. Elokuussa 1941 Syvärillä Sulo mainitsee: ”olen jo aika kaukana kotoa. En oo koskaan ennen ollu näin kaukana”. Sulo haavoittuu pariinkin kertaan ja on lopulta Tampereella lähellä kotia sotilas-sairaalassa.

Pertti Rajala: 100 totuutta Suomesta. 2017.

Napakka selkotekestillä laadittu tietokirja suomalaisuudesta. Huumoriakin löytyy: älä koskaan bussissa istu suomalaisen viereen, jos on tilaa vielä muualla. Kahvilassa suomalainen valitsee ikkunapaikan, jotta voi tuijottaa ulos – jos sattuu joku tuntematon istahtamaan samaan pöytään...

Juhani Seppovaara: Muistojen markkinoilla: sinivalkoisen arjen klassikot. 2004 & 2016.

Sisu, Hangon keksi, Koskenlaskija, Reino, Abloy, Voitto – kaikki nämä ja monta muuta tuotetta esitellään monipuolisen Juhani Seppovaaran (s. 1947) kirjassa. Muisteluhetken hyvä virittäjä! Seppovaaran muita kirjoja ovat mm. Mopolla Suomeen, Matkakoti, Leikkimökki, Huussi.

Petri Laukka: Pieni kansa pyristeli: sata tarinaa itsenäisestä Suomesta. 2017.

Vauhdikas ja sujuvasti kirjoitettu historiategos. Jos tuntuu että välillä menee mutkat suoriksi, niin mikä estää lukijaa tarttumasta muihin itsenäisyyden ajasta kertoviin tietokirjoihin. Nuoret lukijat varmaan innostuvat tämäntyyppisestä kerronnasta.

Petri Tamminen: Suomen historia. 2017.

Itsenäisen Suomen historia mahtuu 152 sivuun! Se onnistuu näin: kirjailija haastatteli yli 500 henkilöä yksitellen tai ryhmissä. Muisteltiin menneitä ja puhuttiin myös nykyajasta. Jokaiselle itsenäisyyden vuodelle on valittu jokin muistelo tai useampia. Vuonna 1940 pieni tyttö kurkkii ruokakomeroon. Ei siellä mitään syötävää ole, mutta komerosta kuuluu naapurin radio ja juuri kerrotaan että talvisota on loppunut. Vuodelta 1941: ”Kamala sotia kun on talvi ja kylmä, mutta oli sekin, että sotahommiin vaikka on heinäkorjuuaika.”

Maamme: Itsenäisen Suomen kulttuurihistoria. 2016.

Muhkea teos jakautuu kolmeen osaan: itsenäisyyden alkuajat vuoteen 1939 asti ; sotien jälkeinen aika 1960-luvulle ja lopuksi aivan 2010-luvulle asti. Tutkijat käsittelevät artikkeleissaan suomalaisuutta,

kansainvälisyyttä, kulttuurin muuttumista. Historia elää kerrostuneena myös nykyajassa. Kirjassa on paljon kirjallisuusviitteitä, erityisesti kaunokirjallisuuteen eri aikoina.

Risto Volanen: Suomen synty ja kuohuva Eurooppa. 2017.

Itsenäisen Suomen syntyä lähdetään jäljittämään Tilsitistä 1807 jolloin Ranskan keisari Napoleon ja Venäjän tsaari Aleksanteri I tekivät rauhansopimuksen ja suunnittelivat jo muutakin. Risto Volanen kirjoittaa niin mielenkiintoisesti Euroopan historiasta, vallankäytöstä, juonitteluista ja sodista, että kirjaa lukee kuin jännittävää kertomusta. Johtoajatukseksi on se, kuinka pienistä asioista tai oikeista hetkistä on historian kulku johtanut suuriin mullistuksiin. Ja kuinka oikealla hetkellä Suomessa heräsi tietyillä tahoilla sinnikäs tahto oman valtion perustamiseen.

Historian käyttö ja väärinkäyttö. 2016.

Vuonna 2015 perustettiin Historioitsijat ilman rajoja Suomessa –yhdistys. Yhdistyksen järjestämä kansainvälinen seminaari on pohjana tämän kirjan teksteille. 14 artikkelia historian käytöstä ja väärinkäytöstä eri puolilla maailmaa ovat täysipainoista luettavaa. Ne herättävät ehkä lukijan tekemään vastaväitteitä ja havahtumaan nykyhetken maailmanpolitiikan polttaviin aiheisiin.

Jukka Laajarinne: Tiloissa: esseitä. 2016.

Kaupunkilainen filosofi ihailee syksyistä maalaismaisemaa, mutta huokaa onnesta kun pääsee takaisin kaupunkiin... Monipuolinen kirjailija kertoo tässä mielenmaisemistaan, tavoittelee menneiden aikojen muistoja, matkustelee. Rauhallista vaan ei helppoa luettaa.

Antti Eskola: Vanhuus: helpottava, huolestuttava, kiinnostava. 2016.

Sosiaalipsykologian eläköitynyt professori Antti Eskola (s. 1934) on työuransa jälkeen kirjoittanut useita kirjoja: lapsuus, nuoruusajat, kertonut avoimesti uskonnollisesta pohdiskelustaan ja nyt ravähtää: hän paljastaa millaista on olla vanha. Hän sanoo olevansa kokemusasiantuntija vanhuusasiassa. Kaikenlaisia pieniä ja isompiakin vaivoja on ilmennyt. Miksikään mallisenioriksi hän ei halua, jopa irvaileekin tälle termille. Kirjasta saa mainion pohjan vaikkapa porukassa pohtia tätä elämänvaihetta – se rohkaisee ja kiinnostaa!

Katariina Ahtiainen

Sallin tarinoita

Olliit Urpase Alekan maahanpanijaiset. Olj syöty ja juotu Elvin rokat ja muut ruuvat. Päivä olj sorja ja kartanomaakii tais olla parraimillua. Mie istuin penkil porstuva seinä vieresi iha yksinäin ja kuuntelin ko toist muiteliit entisii aikoi koton olles. Tulj miu vierehein sellane herra olone mies ja sano: ”Hyvä päivä, mitäs myö linnut”? Mie ihmettelemeä ja hiä jatko: ”Kah, ko sie uot Rastas, ni mie uon Ah-tiainen”. (Heikki Ahtiainen)

Miu Helena-mummoin (Vehmua Mati isä täti) paisto kakkarua lauvantak uamun. Justii ko hiä otti ensimmäist pois uunist, tulj ovel kulkumies. Nuukas ilmaa ja meinas

mairitella: ”Ai ko ois sitä suus mitä on nenäs”. Mummo siihe: ”A, ota nenästäis ja pua suuheis”. Ei olt tieteeäksiekeä, tek vua ommei askareitua. Poisha se olj vieruan kiänyttävä.

Toise kerra ko moittiit jot kakkarahutus olj könttylöi, hiä puolustai: ”Usjem hammas ko hartija”.

Wikssrömi Helena (Vehmua Mati täti) osas ja sannauase asettua. Hiä olj lääkärist pois lähös, tuolj olj matala ja polvet kipijät. Helena jot: ”Piä sannuo nouse nouse, mut pylly sannuo istu istu”. Ratkesiit nau-ramua kumpanekkii tohtori kans.

Lähetä muistojasi muidenkin luettavaksi!

Jatkamme Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuran lehden tekoa jälleen ensi keväänä. Valokuvat, kirjoitukset, juttuideat ja lehteen liittyvät kommentit voit lähettää Markku Laaksoselle.

Markku Laaksonen, Impporintie 7, 23950 Pyhäranta
puh. 044 4558239, sähköposti m.laaks@dnainternet.net

Sukuseuran verotus

Sukuseura julkaisi pitkän tutkimus- ja valmistelutyön jälkeen kauan odotetun sukukirjan itseinäisyyspäivänä 2014. Liikevaihto tuona erityisenä tilikautena (2014-2015) näytti nousevan yli arvonlisäverovelvollisuuden rajan, joka tuona vuonna oli liiketoiminnan harjoittamisesta 8000€. Silloinen sukuseuran hallitus oli asiasta yhteydessä verottajaan ja päätyivät ilmoittautumaan vapaaehtoisesti arvonlisäverorekisteriin. Yhdistyksen liikevaihto nousikin tuolloin sukukirjan painokulujen ja nopean kirjojen myynnin vuoksi yli verottajan asettaman liikevaihtorajan. Arvonlisäverovelvollisuus tarkoittaa velvollisuutta kerätä ja tilittää verottajalle tuotteista ja palveluista arvonlisäveron osuus. Vastaavasti sukuseura pystyi vähentämään ostamistaan tuotteista ja palveluista arvonlisäveron osuuden, jolloin siis arvonlisäveron maksaa viimekädessä kuluttaja. Näin vältetään kaksinkertaiselta verotukselta. Arvonlisäverohan on kulutusvero, joka lisätään tuotteiden ja palveluiden myyntihintaan, kirjamyynnin kohdalla sovelletaan alennettua 10 % verokantaa.

Verottajalle siis jätettiin ilmoitus arvonlisäverovelvollisuudesta.

Samassa yhteydessä sukuseura sai oman liiketoiminnan verotunnuksen eli ns. Y-tunnuksen. Y-tunnus helpottaa jatkossa sukuseuran hankintojen saamista laskulla käteismaksujen asemesta. Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen liiketoiminnan vuoksi aiheutti myös sen, että verottajalta odotettiin päätöstä yhdistyksen tuloverovelvollisuudesta. Vaikka päätöstä ei vielä ollut saapunut, oli sukuseura velvollinen tekemään tuloveroilmoituksen 4 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Sukuseuran tilikausi päättyy vuosittain toukokuun loppuun, joten aikaa veroilmoituksen tekoon oli syyskuun 2015 loppuun. Sukuseuran hallitus vaihtui sukukokouksessa, joka perinteisesti pidetään syyskuun alkupäivinä. Erinäisten väärinkäsitysten ja epätietoisuuden vuoksi vanha hallitus ei ollut tehnyt veroilmoitusta ennen vuosikokousta, eikä uusi hallituskaan ollut tietoinen asioiden tilasta. Sukukokouksessa valittu uusi puheenjohtaja alkoi selvittää verotuksen koukeroita sukukokouksen jälkeisinä kuukausina ja lopulta veroilmoitus tuli jätettyä tammikuun ensimmäisinä päivinä 2016, noin 3 kuukautta myöhässä. Tuloveroilmoituksen

myöhästymisen sanktioita voivat olla mm. korotettu veroprosentti. Tuloveroilmoituksen lisäksi arvonnalisäverovelvollisen on jätettävä ns. kausi-ilmoitus arvonnalisäveron tilityksistä. Sukuseuran alv-kausiksi oli verottajan taholta määritetty kalenterivuodeksi. Kausi-ilmoitus on ilmoitus, missä tilitetään arvonnalisäveron osuudet valtiolle ja se on siis tehtävä helmikuun loppuun mennessä. Sukuseuran rahastonhoitaja yhdessä edellisen hallituksen apuun hankkiman tilitoimiston kanssa laativat arvonnalisäveroilmoituksen verottajalle.

Verottajan tuloverotusratkaisu verovuodelta 2015 saapui noin kuukausi veroilmoituksen jättämisestä helmikuun alussa 2016. Sen mukaan sukuseuraa ei pidetä yleishyödyllisenä yhdistyksenä ja on siten tuloverovelvollinen. Verottajan päätös perustuu tuloverolain 22§:ään ja perustelu on seuraava:

”Yleishyödyllisiä eivät ole yhteisöt, joiden toiminta kohdistuu esimerkiksi vain tietyn perheen, suvun taikka pienen tai keskisuurisen yrityksen suljettuun piiriin. Esimerkiksi tapauksessa KHO 1980 II 620 yhdistyksen toiminta kohdistui tietyn suvun jäseniin, eikä yhdistyksen katsottu olevan yleishyödyllinen yhteisö.

Yllä mainittu huomioiden yhdistystä ei pidetä yleishyödyllisenä.

Muu kuin yleishyödyllinen yhdistys on verovelvollinen koko toiminnastaan.”

Verottajan päätös tarkoittaa sitä, että tästä eteenpäin sukuseuran on jätettävä vuosittain tuloveroilmoitus syyskuun loppuun mennessä ja tilinpäätöksen ylijäämä on verotettavaa tuloa.

Verovuoden 2015 veroratkaisun sijaan oli huojentava. Koska tämä oli yhdistyksen ensimmäinen verokausi ja edellisen tilikauden (vaikka tuolloin ei yhdistyksellä vielä ollut Y-tunnusta) tappio kattaa 2015 voiton, päätti verottaja, ettei tilikaudelta 2015 veroteta mitään. Ensimmäisellä tilikaudella ei myöskään myöhästymisestä määrätä veron korotusta.

Seuraavan tilikauden (2016) tilinpäätös näytti edelleen jatkuneen kirjamyynnin vuoksi n. 2400€ ylijäämäistä tulosta. Verottajan päätös oli kerätä tästä tulosta tuloveroa 20 % verokannalla, joten maksettavaa tuloveroa kertyi 480€. Samaan aikaan verottajalta saapui ennakoveroliput seuraaville kahdelle tilikaudelle perustuen viimeiseen verotuspäätökseen. Näin ollen 480€ suuruinen ennakvero määrättiin tilikausille 2017 ja 2018. Perustuen yhdistyksen vuosikokouksen syyskuussa 2016 hyväksymään tulo- ja menoarvioon tilikaudelle 2017 verottajalta haettiin ennakveron muutosta, jonka

päätöksessä verottaja poisti tilikauden 2017 ennakkoveron kokonaan. Tilikaudelle 2018 on haettava muu-
tosta erikseen, mikäli seuraavassa vuosikokouksessa hyväksyttävä tulo- ja menoarvio näin edellyttää.

Loppuvuodesta 2016 sukuseuran hallitus päätti yhdistyksen liikevaihdon pienuuteen (vähäinen toiminta), tilitapahtumien vähyyteen ja kirjamyynnin hiljentymiseen perustuen hakeutua pois arvonnalisäverorekisteristä. Rekisteristä poisto voi tapahtua aikaisintaan hake-
muksen saapumispäivämääränä. Yhdistys on poistettu alv-rekisteristä 14.1.2017 alkaen, joten ensi vuonna joudutaan vielä tekemään kausi-ilmoitus kahdelta viikolta (tosin tuona aikana ei ole tilitapahtumia).

Tämä harjoitus verottajan kanssa johti siihen, että sukuseurasta tuli tuloverovelvollinen. Jatkossa yhdistyksen on pyrittävä entistä enemmän kuluttamaan rahojaan jäsenistön hyväksi sekä laatimaan muodollisempia tilinpäätösdokumentteja (nämä eivät suinkaan ole huonoja asioita). Sukuseuran on tulevaisuudessa myös pidettävä tarkemmin huoli vuotuisesta nolla-budjetista, ellei suvun yhteisen toiminnan haluta kerryttävän valtion kassaa. Yhdistys sai oman Y-tunnuksen, joka selkeyttää laskutusta yrityksiltä erilaisten hankintojen ja tapahtumien maksujen yhteydessä.

Jouni Ahtiainen
Puheenjohtaja

Ahtiaiset Metsäpirtistä maailmalle

– sukukirjan myynti jatkuu

Vuoden 2014 jouluksi ilmestynyttä sukukirjaa voi ostaa edelleen hintaan 30,00 euroa +postikulut.

Kirjaa voi tiedustella hallituksen jäseniltä tai
Raija Herrala-Nurmelta p. 040 7374678,
sähköposti rihe@netti.fi

Hallituksen yhteystiedot

Puheenjohtaja
Jouni Ahtiainen
Mäntyläntie 25
20660 Littoinen
puh. 041-5488588
jouni.ahtiainen@gmail.com

Jäsen
Harri Laine
Viskaalintie 44a
00690 Helsinki
puh. 040-5627050
harri.laine@elisanet.fi

Varapuheenjohtaja
Tarmo Ahtiainen
Oltermanninpolku 4
61800 Kauhajoki
puh. 0400-660 637
tarmo.ahtiainen@outlook.com

Jäsen
Matti Ahtiainen
Asutustie 656
23210 Vehmaa
puh. 0400-322112
matti.ahtiainen@smr.inet.fi

Sihteeri
Markku Laaksonen
Impporintie 7
23950 Pyhäranta
puh. 044-4558239
m.laaks@dnainet.net

Jäsen
Eija Herrala
Toivolantie 25
28400 Ulvila
puh. 050-3662058
eija.herrala@saunalahti.fi

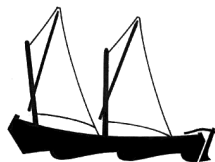
Rahastonhoitaja, jäsenrekisteri
Markku Lemmetti
Pöksmäentie 12
23140 Hietämäki
puh. 050-5119720
markku.lemmetti@gmail.com

Jäsen
Liisahelena Stähle
Lehtohaankuja 9
20900 Turku
puh. 040-8346205
liisahelena.stahle@gmail.com

Jäsenlehti Metsäpirtin Ahtiaiset

Vastaava päätoimittaja: Markku Laaksonen

Painopaikka: X-Copy, Turku 2017

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura netissä:
www.sukuni.fi/ahtiainen/
nyt myös Facebookissa!

Muista osoitteenmuutos!

Kirjeet ja lehdet eivät tule perille, jos osoitteenmuutos unohtuu.

Ahtiaisten sukuseuran osoitteenmuutokset jäsenrekisteriä
hoitavalle rahastonhoitaja Markku Lemmetille, p. 050 5119720
tai sähköpostitse markku.lemmetti@gmail.com